

Oponentský posudek disertační práce

Autor práce: MUDr. Marta Nováčková

Název práce: Hodnocení pooperačních lymfedémů u různě radikálních operací karcinomu vulvy a děložního hrdla

Disertační práce MUDr. Marty Nováčkové byla vypracována v rámci postgraduálního doktorandského studia na Gynekologicko-porodnické klinice LF UK v Plzni se školícím pracovištěm na Gynekologicko-porodnické klinice UK 2. LF a FN v Praze Motole. Je věnována detekci lymfedémů, hodnocení pooperačních komplikací a kvality života po operacích karcinomu děložního hrdla a vulvy.

Předložená práce má 98 stran. Vlastní text práce je v rozsahu stran 6-80 spolu s 27 tabulkami a 17 obrázky, které text vhodně doplňují. Na třiceti stranách je uvedený literární přehled o problematice lymfedémů a možnostech chirurgické léčby maligních tumorů děložního hrdla a vulvy, vlastní výsledky práce jsou uvedeny na 23 stranách a jsou doplněny tabulkami a grafy. Diskuse k výsledkům probíhá na stranách 69-78, závěry práce jsou shrnuty na stranách 79 a 80. Text odkazuje na 116 citací především z recentní literatury a dvě přílohy. Práce má odpovídající grafickou úpravu a po formální stránce splňuje požadavky kladené na disertační práci.

Mezi nežádoucí účinky systematické pánevní lymfadenektomie při léčbě karcinomu děložního hrdla a inguinofemorální lymfadenektomie v léčbě karcinomu vulvy patří relativně

častý vznik lymfedémů dolních končetin. Proto je snahou onkogynekologů omezit riziko vzniku tohoto postižení snížením radikality lymfadenektomie při současném zachování efektivity chirurgické léčby. Metodou napomáhající k dosažení těchto cílů jsou operační postupy, které využívají odstranění pouze sentinelové lymfatické uzliny. V indikovaných případech je možné používat odstranění sentinelové uzliny v léčbě karcinomu vulvy a po ověření onkologické bezpečnosti by mohla být tato technika v budoucnu využívána i v léčbě cervikálního karcinomu.

Cílem práce byla detekce pooperačního lymfedému dolních končetin třemi různými metodami u pacientek po různě radikálních operacích karcinomu děložního hrdla a vulvy a zároveň sledování výskytu pooperačních komplikací spolu s vyhodnocením kvality života. Mezi metodami diagnostiky lymfedému byla multifrekvenční bioelektrická impedanční analýza, která je na Gynekologicko-porodnické klinice 2. LF UK v Praze Motole dlouhodobě rozvíjena. Sledování pooperačních komplikací a kvality života v léčbě pacientek s gynekologickými nádorovými onemocněními je v současné době velmi aktuálním tématem, které zasahuje do rozhodovacího algoritmu při výběru léčebné metody. O aktuálnosti tématu svědčí také rostoucí počet publikací k tématu kvality života a pooperačnímu výskytu lymfedémů ve světové literatuře.

V předložené disertační práci jsou hodnoceny dva soubory pacientek. Soubor žen po operaci karcinomu děložního hrdla zahrnuje 78 pacientek, které podstoupily operaci a následná kontrolní vyšetření 3, 6 a 12 měsíců po operaci. Na základě provedené operace (radikální abdominální hysterektomie anebo laparoskopická pánevní lymfadenektomie s prostou vaginální hysterektomií či trachelektomií) se soubor dělí na dvě skupiny, které se od sebe vzájemně liší použitým chirurgickým přístupem a rozsahem parametrektomie. V druhém souboru je zařazeno 36 pacientek po chirurgické léčbě karcinomu vulvy. Soubor je rozdělen

na skupinu, ve které byla provedena inguinofemorální lymfedanektomie a na skupinu pacientek, které podstoupily pouze odstranění sentinelových lymfatických uzlin.

V souboru po operaci karcinomu děložního hrdla nebyl zjištěn statisticky významný rozdíl v prevalenci lymfedémů mezi skupinou pacientek po radikální a konzervativní operaci.

V souboru po operaci karcinomu vulvy byl zjištěn rozdíl v prevalenci lymfedémů dolních končetin (45,8 % vs 25 %) a i když nebyl statisticky významný, lze v něm vysledovat trend nižšího výskytu lymfedémů po méně radikálním chirurgickém zákroku. Z hlediska kvality života bylo u pacientek po operaci karcinomu děložního hrdla nalezeno zhoršení fyzických funkcí, bolestí, lymfedémů, periferní neuropatie a klimakterických symptomů. Za 12 měsíců po operaci karcinomu vulvy byl zjištěn statisticky významný rozdíl v kvalitě života mezi sledovanými skupinami ve vnímání těla, kognitivních funkcích a únavě, které byly horší u žen po inguinofemorální lymfadenektomii. Výskyt pooperačních komplikací byl u obou diagnóz nízký a odpovídal jiným publikovaným údajům.

V porovnání s publikovanými studiemi, které se zabývají diagnostikou lymfedémů po operacích gynekologických nádorových onemocnění je předností předložené práce použití objektivních vyšetřovacích metod v detekci lymfedémů (měření obvodů končetin a multifrekvenční bioelektrická impedanční analýza) a skutečnost, že se jedná o prospektivní sledování pacientek. Multifrekvenční bioelektrická impedanční analýza je zde prezentována jako vysoce citlivá metoda v detekci lymfedémů. Vzhledem k tomu, že je schopna diagnostikovat časná stádia tohoto onemocnění, je slibnou metodou, která může pomoci k včasnému zahájení terapie, zabránění přechodu lymfedému do ireverzibilního stádia a tím ke zlepšení kvality života. Práce také prokazuje závislost zjištěné prevalence lymfedémů na typu použité diagnostické metody v závislosti na její citlivosti.

Autorkou zvolené metody použité v disertační práci jsou adekvátní zvolenému tématu. Při zpracování dat správně využívá k hodnocení široké spektrum statistických testů.

Disertační práce splnila sledované cíle.

K předložené práci mám následující připomínku:

V závěru, strana 80, řádek 9, je nesprávně uvedené slovo „mortality“ namísto správného „morbidity“.

Otázka na autorku práce:

Jaké je možné vysvětlení srovnatelného výskytu lymfedémů u pacientek s karcinomem děložního hrdla v obou skupinách i přesto, že v laparoskopické skupině bylo signifikantně méně odstraněných lymfatických uzlin.

Protože obsah práce splňuje požadavky kladené na doktorskou disertační práci, samotná práce je kvalitní a autorka prokázala potřebné znalosti v daném oboru a schopnost vědecky pracovat **doporučuji** doktorskou práci „Hodnocení pooperačních lymfedémů u různě radikálních operací karcinomu vulvy a děložního hrdla“ k obhajobě. V případě úspěšné obhajoby navrhuji, aby byl MUDr. Martě Nováčkové udělen titul Ph.D.

V Praze dne 3.6.2013

Doc. MUDr. Eduárd Kučera, CSc.